contumelijs affecerunt te dominū dominātiū · et fe
cerunt in te quecūqz voluerūt · Te enim faciēte opa
i eis que nemo alius fecit · quid dixerūt? Non ē hic
homo a deo · In principe demonioꝝ eijcit demonia ·
demoniū habet · seducit turbas · vorax ē · potator vi
ni · amicus ē publicanoꝝ peccatoꝝ · Quid fles q̄d
suspiras o homo dei dum sustines verborum iniu
rias? Nō audis quāta ꝓpter te in dn̄m tuū cecide-
rūt ob ꝓbria? Si prēmfamilias beelsebub vocaue
rūt quāto magis domesticos ei⁹ · Hec quidē et his
similia blasphemātes ⁊ aliquotiēs te lapidib⁹ im
petētes ihu bone patiēter sustinuisti · ⁊ factus es co
rā eis sicut homo nō audiens et nō habens in ore
suo redargutiones · Hec Ancelmus · Vere mag-
na debet nobis esse cōfusio ꝙ patientiā in aduersi
tatib⁹ nō habemus qn̄ ihesus innocens tāta ac etiā
passionē et mortē patiēter sustinuit · et nos pecca-
tis aggrauati et iam pena digni nō possum⁹ etiam
paruas iniurias ⁊ grauamina tolerare ·

De cena domini nostri Jhesu cristi ·

Meditatio de p̄mis vespis ·

ADueniente iam et imminente tempore mise
rationum et misericordiarum domini (quo
disposuerat saluam facere plebem suam · et eam
redimere non corruptibilibus auro ⁊ argento ꝫ p̄
cioso sanguine suo) voluit cenā facere cū discipulis

suis notabilem. antequam ab eis per mortem discederet.
in signum et memoriale recordationis et etiam vt com
pleret mysteria que restabant. fuit enim hec cena mag
nifica valde. et mirifica sunt que ibi fecit dominus iehsus
Ad que intuenda te cum attentione summa presentem ex
hibe. quia si hoc digne et vigilanter feceris non patie
tur benignus dominus te ieiunum redire. Circa hec er
go principaliter quatuor (que ibi notabiliter facta sunt)
meditanda occurrunt. Primo ipsa carnalis cenatio.
Secundo pedum discipulorum per ipsum dominum ihesum ablu
tio. Tertio sacratissimi sacramenti institutio. Quar
to pulcherrimi sermonis per ipsum compositio. de qui
bus per ordinem videamus. Circa primum attende quod
prima die azimorum in eadem die (cuius vespera erat
agnus immolandus et edendus cum azimis) premisit
dominus ihesus petrum et iohannem ad quendam amicum
suum in montem syon vbi erat cenaculum grande stra
tum ad parandum pascha. Sed et ipse cum aliis discipu
lis aduesperascente iam die ciuitatem intrauit et ad
ipsum locum iuit. scz ante primam diem azimorum. qui ce
lebrior erat inter septem dies paschales. Vnde sciendum
quod hoc nomen pascha est equiuocum ad tria. aliquando
enim pascha dicebatur vespera qua agnus immolabatur
vt ibi. scitis quia post biduum pascha fiet. Aliquando ipse
agnus vt ibi Vbi vis paremus tibi comedere pascha.
Aliquando septem dies sequentes in quibus edebatur azima.

Vel etiam azima ipsa vt ibi· nō introiuerūt p̄tori
um ne cōtaminarent̄ ꝫ comederēt pascha· Aspi
ce ergo nūc dn̄m ihesū manētē in aliqua ꝑte dom⁹
et colloquentē cū discipulis salubria ⁊ interim in ce
naculo ꝑabatur ꝓ eis ꝑ aliquos de lxxij· discipul·
Legitur nāqꝫ in legenda beati marcialis ꝙ ipse cū
aliq̄bus ex lxxij· fuit ibi ipō sero ad ministranduꝫ
dn̄o ihesu et xij· recūbentibus· Sꝫ et aquā repor-
tauit dn̄o ihesu quādo lauit pedes discipuloꝝ· Di
cit̄ etiā ꝙ ipse erat ille ꝑuulus quē statuit ihesus
ī medio discipuloꝝ dicēs Amē amē dico vob̄ nisi ef
ficiamini sicut ꝑuulus iste· ⁊c̄· Cum aūt oīa in ce
naculo essent parata ītrauit cenaculū dn̄s ihesus
et discipuli cū eo· Omnes lauant man⁹ et defertur
eis agnus paschalis assus· benedictōne quoqꝫ per
dn̄m facta comedūt eū cum succo lactucaꝝ agres-
tiū· stantes recti et habentes baculos in manibus·
et alia obseruātes q̄ in lege mādabātur· Et no
ta ꝙ nusq̄ legit̄ dn̄m comedisse carnes nisi agni
paschalis· qd̄ fecit ī typis et figuris ⁊c̄· ⁊ post hoc
vetus pascha ad nouū transeūdo ponūt se ⁊ sedent
circa mensam iohāne sedēte iuxta dn̄m ihesū· Nā
nec iohānes sup̄ pectus domini recūbere nisi seden
do potuisset· p̄dicto modo pie poteris meditari· et de
bes scire ꝙ ipsa mēsa erat in terra ⁊ more antiq̊rū
ī terra sederūt ad mēsam ⁊ ad cenā· Erat aūt (vt

credit̃ quadra de pluribus tamẽ tabulis ꝓut nar
rauit ille qui eã rome in ecclesia latranẽsi mẽsura
uit. In vno quadro est duoꝝ brachioꝝ ⁊ triũ digi
toꝝ ⁊ in alio quadro duoꝝ brachioꝝ ⁊ palme vel
circa. Ita ꝙ licet arte tñ (vt credit̃) tres discipu
li sedebãt in q̃libet quadro ⁊ dñs humiliter in aliq̃
ãgulo ita ꝙ oẽs in vno cathino comedere poterãt
Et ꝓpterea nõ intellexert̃ discipuli quãdo dixit. q̃
intigit mecũ manũ ĩ cathino hic me tradet. ꝙ oms̃
intingebãt. Accepit ergo panẽ ac benedixit ⁊ fre
git vt ostẽderet corpis sui fractionẽ nõ sine spõte
sua fore. deditqꝫ eis dicẽs. hoc ẽ corpus meũ scꝫ qd̃
sub specie panis apparet. Similit̃ et calicẽ dedit
eis. Cenãtib⁹ autẽ illis int̃ alia dñs ihs xp̃s ayt.
desiderio desideraui hoc pasca mãducare vobiscum
anteq̃ patiar. Cogita q̃ longo tempe desiderium
domini fuit ꝓtelatum. ⁊ noli deficere si quãdoqꝫ de
sideriũ tuũ differt̃. Ihs autẽ turbatus spiritu dix
it. Amen dico vobis quia vnus vestrũ me traditu
rus ẽ. Turbatus ẽ misericorditer ꝯpatiẽs iude quẽ
notauit. sic ⁊ sancti misericorditer turbãtur. tamẽ
vrget eos causa a zyzania separe triticũ ante mes
sem. Et cũ dixit eis. Vnus vestꝝ me traditurus ẽ
hec vox in corde ipsoꝝ q̃si gladius intrauit ⁊ come
dere nesciuert̃. inspiciẽtes seipsos et dicẽtes singu
latim. Nunq̃d ego sum domine? Qui intingit ayt

mecū manū in parapside hic me traditurus ē. Duo
decī cū dño in eodē cathino edebāt. alij nō. q̄si dicēt
vnus ex duodecī tradet me. Aspice nūc bene ipsos
⁊ cōpatere tā dño ihesu q̄ ipis. q̄ i magno dolore
sunt positi. Ille autē ꝓditor (ne v̄ba hec viderēt ꝑti
nere ad eum) comedere nō cessauit. Johēs vero ad
instantiā petri quesiuit et dixit. Domine quis est
q̄ te tradet? Et dñs ihesus familiariter ei tāq̄ sin
gulariter dilecto submissa voce aperuit ⁊ expressit
ꝓditorem. cui scz panem intinctū porrigeret. Johā-
nes autem stupefactus ⁊ cordialiter gladiatus ver
sus eū se inclinauit et sup̄ pectus eius recubuit. pe
tro aūt nō dixit dñs vt iohanni. q̄ (vt dicit Au-
gustinus) si ipse sciuisset dentib⁹ discerpsisset eū.
Nūc ergo cōspice domini benignitatē quomodo su
um discipulū dilectuz sup̄ pectus suū retinet. O q̄
tenerrime seiuicē diligebant. Cōspice etiaz alios
discipulos multū mestos ad hanc vocē nō comedē-
tes ꝫ seinuicem aspicientes et super his cōsiliū ca
pere nesciētes. Et hec de primo articulo sufficiāt.

Circa scd̄m vero diligent attēde. his nāqz sic se
habētib⁹ surgit dñs ihesus a cena. surgūt stati et
discipuli ignorātes q̄ ire velit. Ipē aūt descēdit cū
eis in aliū locū īferi⁹ i eadē domo vt dicūt q̄ locū vi
derunt. et ibi omnes sedere fecit. aquā sibi iubet
afferre. ponit vestimenta sua. lintheo se precingit.

et aquā mittit in peluim lapideā vt lauet eoꝝ pe-
des. Recusat petr⁹ ⁊ totus stupefact⁹ rē sic suo iu
dicio indecentē declinat. ꝫ audita cristi ꝯminatōne
sapient ꝯsiliū in melius cōmutauit. Ex eo autē qd
dixit. q̄ lotus ē nō indiget nisi vt pedes lauētur. ꝑ
pendit̄ a quisbusdā ꝙ apostoli baptizati erāt. Cō
sidera bene nūc singulos actus ⁊ cū admiratōne cō
spice q̄ gerūtur. Inclinat se sūma maiestas. et hūi
litatis mgr̄ vsqꝫ ad piscatoꝝ pedes. Stat īcurua
tus et genibus flexis corā ipsis sedētibus. lauat
ꝓprijs manib⁹ ⁊ abstergit ⁊ deosculat̄ pedes oīm.
Sꝫ et illud suꝑexaltat hūilitatē. ꝙ ⁊ ipsi ꝓditori
suo eadē obsequia p̄bet. Sꝫ o cor neq̄ et ipsa duri
tia durius. si sic ad tātam hūilitatē nō molliris. si
sic dn̄m maiestatis nō vereris. si sic vsqꝫ ad ipsius
semꝑ tibi bn̄fici semꝑqꝫ innocētis interitū seuis.
ꝫ ve tibi misero. Tu quidē obdurat⁹ qd cōcepisti ꝑ
turies. nō tamē ipē ꝫ tu peribis. Admiranda ē er
go tāta humilitatis ⁊ benignitatis ꝓfunditas dn̄i
nr̄i ihu xp̄i. Vn̄ Ancelmus. Nouissime autē iustū
sanguinē tuū bone ihu a discipulo tuo filio ꝑditō
nis triginta argenteis ap̄pciati sūt. vt p̄cipitarēt
aīam tuā ī mortē sine causa. Et te quidē ꝑditissimi
traditoris tui ꝑfidia nō latebat. quādo in hac cena
ablutōnis causa etiā corā ipō genu flexo ꝓcūbēs
maledictos pedes ei⁹ veloces ad effudendū sangui

nē manibus attractare lauare et extergere digna
tus es ⁊ extento collo adhuc ambulas · O terra ⁊ ci
nis adhuc supbia te eleuat · adhuc īpatientia te ex
agitat · Intuere humilitatis speculū dn̄m ihesum
vniuse creature factorē tremēdū iudicem viuorū
et mortuoꝝ ante pedes hominis etiā traditoris sui
genua īcuruātē · Disce ergo qꝛ mitis ē ⁊ humil' cor
de · ⁊ cōfundere in supbia tua · et erubesce in īpatiē
tia tua · Hec Ancel · Hoc āt cōpleto misterio redit
ad locū cene · ⁊ iterꝝ recūbēs docuit · q̄re h° fecerat · ī
exēplū scilicet mutuo sibi seruiēdi · ⁊ eos ad imitā
dū suum exemplū cōfortat · Potes aūt meditari qꝛ
dominus ihesus dedit nobis in isto sero exempluꝫ
quiqꝫ magnarū virtutum · scilicet humilitatis (vt
dictū ē) ī lauando · karitatis in sacramēto corporis
sui et in sermone qui ē monitis karitatis plenus ·
orationis in orādo in orto tribus vicibus · patiētie
in sustinendo ꝓditorē suū ⁊ multa opprobria quā
do fuit captus et ductus vt latro · obediētie in eūdo
ad passionē et mortē ex obediētia pr̄is · In his er-
go virtutibus eū comitari coneris et hoc de 2° arti
culo · Circa tertiū vero meditādo obstupesce illā
karissimā dignatōeꝫ ⁊ dignatissimā karitatē · q̄ no
bis tradidit ⁊ relinq̄t semetipsū ī cibū · Cū ergo lo
tis discipuloꝝ pedib⁹ iterꝝ r̄cubuissꝫ volēs finē dare
legalib⁹ sacrificijs ⁊ nouū īcipe testamētū · seipsuꝫ

sacrificiū nr̄m fecit. Et accipiēs panē et oculos ad
patrē eleuās ꝯfecit altissimū sac̄mentū corporis sui
⁊ dās discipul' suis dixit. Hoc ē corp⁹ meū. ⁊c̄. qd̄ sb̄
specie pais videtis. Silr̄ ⁊ calicē dicēs. Hic ē san
guis me⁹ q̄ ꝓ vob̄ effūdet̄. Quib⁹. s. v̄b̄ istituit hoc
sac̄mētū. ⁊ tacite p̄missū destituit. ⁊ tūc eādē vi v̄b̄
illis cōtulit ī posterꝫ. Aspice nūc bn̄ q̄mō diligē
ter fidelit̄ et deuote p̄dicta facit et ꝓprijs manib⁹ cō
municat illā dilectā ⁊ benedictā familiā suā. Nō ē
intelligēdū. q̄ discipuli sūptū corpus de manu do-
mini sibi ministrarēt. sed ipse ministrauit q̄ et cō
secrauit. Vn̄ dixit. Accipite ⁊ comedite scilicet sa-
cramētaliter ⁊ spūaliter. et tandē in auctoris recor
datione subiunxit. hoc facite in meā cōmemoratio
nē. Hoc ē illud mēoriale qd̄ aīam gratā (cū ipsū
suscipit māducādo vel etiā fideliter meditādo) debe
ret totam ignire ⁊ inebriare ⁊ in ipsū pre amoris ⁊
deuotionis vehemētia totalit̄ trāssormaē. Nihil em̄
maius cari⁹ vtili⁹ vel dulci⁹ nobis relinq̄re potuit
q̄ seip̄m. Ipē nāq̄ (quē ī sacramēto altaris hodie
ꝑ eū cōfecto sumim⁹) ille idē ē q̄ de v̄gine īcarnat⁹
⁊ nat⁹ ꝓ nob̄ mortē sustīuit ⁊ q̄ r̄surgēs ⁊ gl'ose as
cēdēs sedet a dextris dei. Ipē ē q̄ creauit celū ⁊ t̄rā ⁊
q̄ gub̄nat ⁊ moderat̄ vniūsa. Ipē ē a q̄ depēdet sal⁹
tua. ī c⁹ volūtate ⁊ ptāte ē t̄ daē gl'am ꝑadisi. Ipē ī
hostia tā modica sic oblat⁹ tibiq̄ exhibit⁹. ipē do

minus ihesus (de quo loquimur) filius est dei viui.
Cōmunicatis itaq; discipulis et pessimo iuda (licz
ꝑm aliq̄s in cōmunione nō fuerit) dicit ipsi iude do
minus ihesus. Quod facies fac citius. Et exiuit iu
das cōtinuo. erat autē nox. Tūc ait ihesus. Nunc
clarificatus ē filius hoīs. id ē. eiecto tenebroso re-
manserūt soli mūdi cū solo mūdatore. Vnde An-
celmus. Hoc erat mā suetudinis tue dn̄e ihesu q̄
ꝑfidum illū in cetu fratrū detegere noluisti ꝫ leniter
monitū accelerare iussisti qd̄ ꝑabat. In oībus his
nō ē auersus furor eius a te. sed egressus foras sata
gebat circa frequēs maleficiū. Quomodo cecidisti
de celo lucifer. qui mane oriebaris in paradisi deli
cijs. Gloriosus apparuisti ciuiū celi socius et v̄bi
diuini cōuiua. quomodo quoq; deputatus es int̄ fi
lios tenebraꝝ. q̄ nutriebaris in croceis quomō am
plexatus es stercora. Hec Ancelmus Tunc ait illis
ihs. Oēs scandalū patiemini in me ī hac nocte Ec
cū dixisset petrus. Et si oēs scandalizati fuerīt in te
ego nūq̄ scādalizabor. Respōdit ihs. Prius q̄ gal-
lus bis cātat. i. vocem dederit ter es me negaturus.
Sed marcus hoc plenius expressit ceteris. post pri-
mā eī negationē petri gallus statim cātauit. Sed
āte galli secūdū cantū idē bis negauit. ⁊ ita trina
negatio petri āte primū gallicātū inchoata ē et an
te secundū completa. Alij vero euāgeliste dicentes

prius q̃ gallus cãtet ter me negabis · de inceptõe
agũt · id est · trinã negationẽ inchoabis · Sz mar
cus de cõpletione eius scribit · Et ayt petrus · Etsi
oportuerit me mori tecũ ñ te negabo · nõ mentit̃ q̃a
credit verꝝ esse quod ꝓmittit · Et hoc de tertio arti
culo · Nũc cõsequẽtur dicendũ est de quarto · Cir
ca quartũ vero ad omnem cumulum superefluen
tẽ attende alia dilectionis insignia · Cũ enim iudas
exiuissz · dñs ihus discipl̃os cõsolãdo fecit eis lõgũ
ꝑmonẽ ⁊ pulcherrimũ ignitis plenũ carbonib⁹ dul
cedinis et amoris quẽ scripsit iohãnes dicẽs · Non
turbetur cor vestꝝ · Vnde Ancelmus · Tũc clarifica
ta ẽ familia tua xp̃e ĩ modũ societatis ãgelice · Tũc
demũ diuinissimi eloquij vberrima ĩundatione cõ
uentus ille sacer ex ore tuo potatus ẽ · Siquidem
corruptus ille vter foris missus fuerat · quẽ illa lim
pidissimi liquoris infusione sciebas indignũ · Hec
Ancelm⁹ · Ex huius sermonis ornata ac vtili ⁊
veneranda magnitudine quinqz meditanda prin
cipalit̃ assume · Primo q̃lit̃ eis decessũ suũ p̃dicẽs
ꝯfortat eos · dicebat nãqz · Adhuc modicũ sũ vobis
cũ ꝫ nõ relinquã vos orphanos · vado et venio ad
vos · Iterũ autẽ videbo vos et gaudebit cor vestruz
Hec ⁊ his similia dicebat eis · que corda ipõꝝ tota
lit̃ penetrabãt · Nõ ei de suo discessu poterãt aliq̃d
pacifice tolerare · Secũdo circa ꝑmonẽ mediteris ·

qualiter cordialiter et instanter instruxit eos plu
rib9 vicib9 de caritate seruanda dicēs · hoc ē pceptū
meum vt diligatis inuicē · ac · In hoc cognoscent
omnes q mei estis discipuli si dilectionē habueri
tis ad inuicē · a alia huiusmodi que in textu patet ·
Tertio circa ꝓmonē mediteris quō monuit eos
ad obseruantiā mandatorꝝ suorꝝ dicens · Si dili
gitis me mandata mea seruate · si precepta mea ꝓ
uaueritis manebitis in dilectione mea ac · huiusmo
di · Quarto circa ꝓmonē mediteris · qliter dan
do eis cōfidentiam circa tribulationes (quas eis p̄
dixit esse venturas) hortatur ipsos ad patientiam
hoc mō · In mūdo pressurā habebitis · sed confidite
quia ego vici mundū · Si mūdus vos odit · scito
te qm̄ me priorem vobis odio habuit · Mundus q̄
dem gaudebit vos autē contristabimini · ꝗ tristicia
vestra vertet̄ in gaudiū a simlia · Quinto circa
sermonē mediteris qualiter ipse dñs ihesus tandē
aspiciens in celū se cōuertit ad patrē orando ꝓ eis
dicēs · Pat̄ serua istos quos dedisti m̄ · Pater scē
ego ꝓ eis rogo nō pro mundo · et non pro his tan
tum sed pro omnibus qui in me sunt credituri per
eos · Pat̄ q̄s dedisti m̄ volo vt vbi ego sū a illi sint
mecū · vt videāt claitatē meā · Et alia huiusmōi q̄
eorꝝ erāt corda sādētia · Si g° q̄ ī ꝓmone dicta
sūt attēte discusseis a meditā do ruinaueis diligēs

in eoꝝ dulcedine requiescēs meito inardescē poteris
ad tantā dignationē benignitatē ꝓuidentiā diligē
tiā caritatē · ⁊ circa alia ꝑ eū hoc sero gesta · Cō
spice ergo eū dum loq̄tur · quomō efficaciter deuo-
te ⁊ delectabiliter loquēs imprimit discipulis suis
que narrat · et pascaris in amenitate aspectus ei⁹
atq; v̄boꝝ ei⁹ · Cōspice etiā discipulos q̄ modo sūt
mesti lacrimātes et suspiria dantes · pleni eī sunt
tristitia · vt de hoc ipsa veritas fert testimoniū di-
cēs · Quia hec dixi vob̄ tristitia impleuit cor vestꝝ
Inter alios aspice iohannē eidē familiari⁹ coherē-
tē · qualiter attente ⁊ diligent̄ aspicit hunc dilectū
suū ⁊ tenerius anxiatus oīa verba eius recolligit ·
Ipse solūmodo ea describens tradidit nob̄ · nullus
sic fidelit̄ et familiariter adhesit eidē vt iohēs · In
cena iuxta eū sedit licet esset iunior · et cū captus
fuit sequutus est eū ī atriū p̄ncipis sacerdotū · nec
in crucifixione nec in morte nec post mortē dimisit
eū q̄usq; sepultus fuit · Int̄ alia quoq; dn̄s ih̄s di-
cit eis · Surgite eamus hinc scz ad passionē meā
ad angustiā meā · ad separationē a vob̄ corporaliter
in hoc mūdo · Et quicūq; voluerit post me venire ab
neget semetipsū ⁊ tollat crucē suam ⁊ sequat̄ me ·
Tu ora eū vt nō sinat te a suo latere separi ꝫ cō
cedat tibi secū ire ⁊ eū sequi siue ad mortē siue ad
vitā · O quātus pauor ī discipulos intrauit nesciē

tes quo vel qua ire deberēt ⁊ de ipsius separatōne plurimū formidātes · Nihilominus tamen postea loquutus ē eis cōplendo ꝑmonē ī alio loco vel eūdo ꝑ viā · Conspice nūc discipulos eūtes post eū et cū eo quō q̄libet (q̄ magis p̄t) magis eidē appropinquat · et cōgregatī ꝑgētes (sicut moris ē pullorꝫ ꝑgē post gallinā) īpellēdo eū modo vnus modo aliꝰ ex desiderio appropinquādi ⁊ audiēdi v̄ba illiꝰ · ipse vero libent̄ sustinebat ab eis Tandē cūctis cōpletis mysteriis hora cōpletorij trās torrentē cedrō vadit cū illis ⁊ armatos expectauit in villa q̄ dicit̄ gethsemani · q̄ ē ad radicē mōtis oliueti (vbi traditorē suū qui locū sciebat) expectabat ⁊ introiuit cū eis in ortū · sciens omnia que vētura erant sup eū ·

Cōpletoriū dici potest · q̄a in eo cursus diei ꝯpletur · Similit̄ dn̄s noster ihs xp̄us cōpleto cursu p̄dicationis et cena facta cū discipulis suis · de q̄ cena et sacratissimo dono corporis ⁊ sanguinis eiꝰ ibi tradito debes freq̄nter deuotissime cogitare · Et lotis discipulorū pedibꝰ et facto ꝑmone exiuit dn̄s ihs cū discipulis suis in montē oliueti · vbi capiendus erat et ab amicis separādus · quā do ꝯplendū erat quod dixerat ꝓpheta · Percutiā pastorem et dispergent̄ oues gregis · De passione domini ·

Occurrit nūc vt passionem dn̄i nr̄i ihesu xp̄i tractemus · Qui ergo in cruce ⁊ passione dn̄i